

سالروز آغاز عملیات «بدر»

امروز 20 اسفند ماه سالروز آغاز عملیات «بدر» است؛ به همین مناسبت سرویس فرهنگ حماسه خبرگزاری دانشجویان ایران (ایسنا) نگاهی دارد به اهداف و نتایج این عملیات.

امروز 20 اسفند ماه سالروز آغاز عملیات «بدر» است؛ به همین مناسبت سرویس فرهنگ حماسه خبرگزاری دانشجویان ایران (ایسنا) نگاهی دارد به اهداف و نتایج این عملیات.

به گزارش ایسنا، بعد از عملیات خیبر، دشمن علاوه بر سازماندهی سپاه‌های اول، دوم، سوم و چهارم، اقدام به تشکیل فرماندهی شرق دجله و رده‌های مواضع پدافندی در سراسر منطقه جنوب کرد و در مسیر آبراه‌ها و در داخل نیزارها کمین‌هایی قرار داد تا در صورت هجوم نیروهای ایرانی، نقش هشداردهنده و تاخیری داشته باشند و از نزدیکی نیروهای شناسایی به خط دشمن نیز ممانعت به عمل آورد و به منظور زیر نظر داشتن هرگونه تحرک و داشتن دید کلی بر هور و اطراف آن دکل‌های متعددی را نصب کرد.

گذشته از کمین و نصب دکل‌ها، در آبراه‌ها موانع قابل ملاحظه‌ای ایجاد کرد که گذشتن از آن‌ها بسیار سخت و بلکه غیرممکن می‌کرد. بعد از این موانع، سیل‌بندی هم مشرف بر آب به عرض 12 متر و ارتفاع دو متر احداث کرده و بر روی آن سنگ‌های متعددی تعبیه کرد که از سه جهت، دارای دید کافی بر روی آب بود.

در حالی که دستیابی به یک جناح از دشمن در شمال بصره و قطع جاده مهم بصره العماره، که می‌توانست منطقه مانور مناسبی را برای عملیات‌های آینده به سمت بصره و یا العماره باز کرده و دروازه جدیدی را برای ورود به مناطق خشکی جدید بگشاید، هم چنان به عنوان یک هدف مهم تلقی می‌شد؛ عواملی هم چون تجربیات به دست آمده از عملیات خیبر در خصوص الزامات پشتیبانی و تاکتیکی و عملیات آبی و خاکی، جبران بسیاری از نواقص و کمبودهای مهندسی موجود در عملیات مذکور، در اختیار داشتن جزایر مجنون به عنوان مناطق واسط و سرپل که امکان تمرکز نیروها و انتقال تجهیزات به جلو را تسهیل می‌کرد، موجب شدند منطقه غرب هورالهوریزه مجدداً برای انجام عملیات بزرگ بعدی انتخاب شود.

****اهداف عملیات**

دستیابی و تسلط بر جاده العماره بصره و نیز راهیابی به مرکز اصلی هورهای غرب دجله که استان‌های ناصریه، بصره و العماره را احاطه کرده است و هم چنین تسلط بر شرق دجله همراه با انهدام نیرو از جمله اهداف این عملیات بود.

هم چنین تسلط بر شرق دجله همراه با انهدام نیرو از جمله اهداف این عملیات بود. همچنین، پاکسازی پاسگاه‌های ترابه، بلال، ابولیلو نیز روستاهای البیضه، الصخره، پد خندقو انهدام پل‌های العزیر، خندقو ... در حد شمالی منطقه عملیات؛ و پاکسازی روستاها و انهدام پل‌هایی همچون جوبیرو ... در حد جنوبی منطقه در دستور عملیات بود.

****منطقه عملیات**

منطقه عملیات در غرب هورالهوریزه واقع است که از شمال به تراب هوزجیهو از جنوب به القرنه و کانال سوئیب محدود می‌شود. این منطقه دارای دو نوع طبیعت متفاوت است: یک خشکی در قسمت غربی که حداقل عرض آن دو کیلومتر در زجیه و حداکثر عرض آن هشت تا 9 کیلومتر در عزیر و الهاله است و دو هور بزرگ (هورالهوریزه در شرق و هورالحمار در غرب) این خشکی را احاطه کرده‌اند.

طول منطقه عملیات از ترابه تا الهویدی حدود 50 کیلومتر است. زمین آن از جنس خاک رس نمکی و به حالت گرد است. در نزدیکی سیل‌بندهای هور نیز با نشست آب، منطقه حالت باتلاقی به خود می‌گیرد.

همچنین، منطقه مذکور توسط رودخانه دجله به دو قسمت شرقی و غربی تقسیم می‌شود که سه چهارم خشکی منطقه در شرق رودخانه واقع است. جاده حساس و مهم بغداد بصره نیز در غرب رودخانه واقع است.

وسعت کل منطقه عملیات اعم از خشکی و هور 1000 کیلومترمربع است که 250 کیلومترمربع آن خشکی و مابقی آن هور است، در این منطقه یکی از بزرگ‌ترین ذخایر نفت عراق موجود است که دولت عراق مشغول بررسی و نقشه‌برداری آن شده بود.

****استعداد دشمن**

از منطقه قلعه صالح تا نهر سوئیب تحت فرماندهی نیروهای شرق دجله بود. استعداد و نحوه گسترش یگان‌های دشمن به صورت زیر بود:

الف فرماندهی دفاع الاهوار؛ از قلعه صالح تا الکساره؛

دو گردان کماندویی یوسف و عبدالله از لشکر 10.

تیپ 2 کماندویی سپاه چهارم.

ب لشکر 35 پیاده؛ از منطقه الکساره تا نهر روطه.

تیپ 429 پیاده با پیاده با 3 گردان.

تیپ 94 پیاده با 3 گردان.

قاطع‌القادسیه، خالد، الصنادیه، صدام، دینار الثانی.

دو گردان کماندویی الفیحا و محمد قاسم از لشکر 5 مکانیزه.

نیروهای کماندو الشیبانی.

4 گردان تانک .

5 گردان توپخانه.

ج فرماندهی نیروهای دفاع از بصره، از نهر روطه تا نهر سوئیب:

تیپ 93 پیاده با 3 گردان.

تیپ 703 پیاده با 3 گردان.

قاطع شهید .

یک گردان تانک.

یک گردان توپخانه.

د لشکر 31 پیاده، از نهر سوئیب تا پاسگاه طلائی:

تیپ 118 پیاده.

تیپ 49 پیاده.

تیپ 605 پیاده.

سه گردان توپخانه.

نیروهای که دشمن حین عملیات برای پاتک وارد منطقه کرد نیز عبارت بودند از:

لشکر 10 زرهی با تیپ های 17 و 42 زرهی و 24 مکانیزه.

لشکر گارد ریاست جمهوری با تیپ های 1 مکانیزه، 2 زرهی، 3 نیروی مخصوص و 4 زرهی.

لشکر 4 پیاده کوهستانی با تیپ های 5، 18 و 29 پیاده.

لشکر 6 زرهی با تیپ های 16 و 30 زرهی و 25 مکانیزه.

لشکر 1 مکانیزه با تیپ های 27 مکانیزه، 34 زرهی و 51 مختلط.

لشکر 5 مکانیزه با تیپ های 20 و 15 مکانیزه.

تیپ های 65، 66 و 68 نیروی مخصوص.

تیپ 10 زرهی.

** قوای خودی

نیروهای عمل کننده در منطقه تحت پوشش سه قرارگاه عملیاتی و با فرماندهی مرکزی قرارگاه خاتم الانبیاء (ص) به شرح زیر

تشکیل شده بود:

قرارگاه نجف تحت فرماندهی قرارگاه خاتم الانبیاء (ص) هدایت نیروهای زیر را به عهده داشت:

لشکر 25 کربلا.

لشکر 14 امام حسین (ع).

لشکر 5 نصر.

لشکر 7 ولی عصر (عج).

تیپ 15 امام حسن (ع).

تیپ 18 الغدیر.

تیپ 21 امام رضا (ع).

گردان های ویژه شهید صدر.

گروه 22 توپخانه (2 گردان).

گروه 40 توپخانه رسالت (1 آتشبار).

لشکر 77 پیاده ارتش.

** محدوده عملیاتی قرارگاه نجف: از منطقه ترابه تا آب راه نینوا

قرارگاه کربلا تحت فرماندهی قرارگاه خاتم الانبیاء (ص) هدایت نیروهای زیر را به عهده داشت:

لشکر 17 علی ابن ابی طالب (ع).

لشکر 31 عاشورا.

لشکر 8 نجف اشرف.

لشکر 27 محمد رسول الله (ص).

تیپ مستقل 44 قمرینی هاشم (ع).

لشکر 21 پیاده ارتش با 9 گردان پیاده، 2 گردان مکانیزه و 3 گردان تانک.

لشکر 28 پیاده ارتش.

گردان های 327، 350، 347، القارعه، 397، 372، 364 و 343 توپخانه.

** محدود عملیاتی

قرارگاه کربلا: از جنوب خط حد قرارگاه نجف تا شمال پد الهویدی

قرارگاه نوح تحت فرماندهی قرارگاه خاتم الانبیاء (ص) هدایت نیروهای زیر را به عهده داشت:
لشکر 41 ثارالله .

تیپ احمد ابن موسی.

** محدوده عملیاتی قرارگاه نوح: از پد الهویدی تا کانال سوئیب.

هم چنین، دو قرارگاه ظفر 1 و 2 تحت نظر قرارگاه خاتم الانبیاء (ص) برای قرارگاه های نجف و کربلا منظور شده بود:

الف قرارگاه ظفر 1

از سپاه، تیپ ویژه شهدا

از ارتش، تیپ 1 از لشکر 23 نوهده

ب قرارگاه ظفر 2

از سپاه، تیپ مستقل 33 المهدی (عج)

از ارتش، تیپ مستقل 55 هواپرد (4)

در مجموع، نیروهای عمل کننده سپاه عبارت بودند از: 31 هزار و 345 بسیجی، 13 هزار و 964 وظیفه و 17 هزار و نفر پاسدار.

** طرح عملیات

برای انجام عملیات، منطقه مورد نظر به دو محور شمالی و جنوبی تقسیم شد؛ محور شمالی به قرارگاه نجف و محور جنوبی به قرارگاه کربلا واگذار شد.

قرارگاه نجف از شمال «البیضه» تا امتداد آب راه جمل و قرارگاه کربلا از شمال، مقابل آب راه جمل و روستای نخیره در شرق دجله؛ و از جنوب، منطقه القرنه (خط الهاله) وارد عملی شدند. قرارگاه نوح (ع) نیز ماموریت داشت ضمن تصرف پدافندی و گسترش در آن محور، به سوی پلزدان پیشروی کند و سپس کانال سوئیب را شکافته و آب را به سمت بصره جاری کند.

همچنین به دو قرارگاه فرعی ظفر و نجف 2 ماموریت های جداگانه ای به صورت احتیاط و نیز انجام عملیات فریب واگذار شد. به این ترتیب که قرارگاه ظفر باید آماده می شد تا در صورت امکان به طریق هلی برد از العزیز به طرف شمال در غرب روخانه دجله حرکت کند. نجف 2 نیز ماموریت اجرای آتش روی جاده العماره بصره و شمال پل العزیز به عهده داشت.

** شرح عملیات

عملیات در ساعت 23 روز 20 اسفند 63 با اسم رمز مبارک «یاالله، یاالله، یاالله و قاتلوهم حتی لاتکون فتنه، یا فاطمه الزهرا، یا فاطمه الزهرا، یا فاطمه الزهرا(س)» آغاز شد و در همان ساعات اولیه، تمامی خطوط و استحکامات دشمن به سرعت در هم کوبیده شد.

در منطقه قرارگاه کربلا، لشکرهای 8 و 31 به سرعت خود را به خط دوم دشمن رسانده و در ساعت 2 بامداد پس از پاکسازی این خط که دارای تعدادی مین پراکنده نیز بود، به سمت دجله حرکت کردند. تیپ 44 نیز پس از شکستن خط اول، سریعاً یک گردان 110 نفری انفجار را به همراه مواد لازم از روی جاده خاکی جوبیر به سمت پل فرستاد و در ساعت 02:30 اعلام کرد که پل بتونی جوبیر را از دو طرف منهدم کرده است.

در منطقه قرارگاه نجف، به علت وجود چند کمین در فاصله زیادی از خطوط اول دشمن، موج دوم نیروها که می بایست از آبراه های اصلی حرکت کنند با این کمین ها درگیر و در نتیجه متوقف شدند و تا ساعاتی بعد مشغول پاکسازی منطقه شدند.

یکی از یگان های قرارگاه نوح نیز در قسمت پد الهویدی و سیل بند اول دشمن به سیم های خاردار و موانع دشمن برخورد کرد و سپس با تعویض محور و حل مشکلات در ساعت 3 بامداد خط اول را شکسته و پاکسازی پد الهویدی را تا ساعت 3:20 دقیقه به پایان رساند و سپس به سمت داخل پیشروی کرد.

در آغاز روشنایی صبح (ساعت 6) قرارگاه نجف پاکسازی خط اول خود را به جز البیضه به اتمام رساند در حالی که واحدهایی از لشکرهای 7، 5 و 14 روی خط دوم درگیر بودند. در این میان، نیروهای لشکر 25 به علت طولانی بودن مسیر خود تا صبح به هدف نرسیده و به عقب بازگشتند. منطقه ترابه نیز به طور کامل پاکسازی شد.

پس از الحاق نیروهای قرارگاه کربلا در خطوط اول و دوم، لشکر 17 از سمت شمال به سمت دجله اقدام به پدافند به سمت شمال نمود و واحدهایی از لشکرهای 8 و 31 به کنار دجله رسیدند.

در منطقه قرارگاه نوح نیز لشکر 41، پد الهویدی و سیل بند اول را پاکسازی کرد.

با شروع روشنایی صبح، پاتک های دشمن نیز آغاز شد. فشارهای ممتد دشمن در طول روز اول منجر به بازپس گیری پد الهویدی و رخنه محدود در چند محور دیگر گردید. در شب دوم، واحدهایی از قرارگاه نجف در محور چهارراه دوم پد خندق و جنوب آن وارد عمل شدند. لیکن با مقاومت دشمن مجبور شدند به مواضع قبلی خود بازگردند. در این میان، قرارگاه کربلا موفق شد منطقه پیشرفتگی رودخانه دجله و جنوب جوبیر (کیسه ای) را تصرف و تامین نماید. هم چنین، واحدهایی از این قرارگاه موفق شدند خود را به دجله رسانده و ضمن وارد آوردن ضربات موثری بر دشمن، رو به جنوب پدافند کنند.

با شروع روشنایی صبح روز دوم، پاتک های دشمن با شدت بیشتری آغاز گردید و تا پایان این روز موفق به تصرف سیل بند دوم و الصخره و رخنه در برخی نقاط سیل بند اول در جنوب و شمال پد خندق شد.

در منطقه قرارگاه کربلا، پاتک های دشمن عمدتاً از منطقه الهاله به سمت همایون انجام شد که پس از انهدام تعدادی تانک و نفربر و به گل نشستن تعدادی دیگر، دشمن بدون نتیجه عقب نشست.

در روز سوم عملیات، با بمباران هوایی دشمن تعدادی از واحدهای قرارگاه نجف در وضع نامناسبی قرار گرفتند. چهارراه پد خندق

نیز به دست دشمن افتاد و نیروهای خودی در 600 متری شرق این چهار راه مستقر شدند.

در شب و روز چهارم عملیات، واحدهای قرارگاه نجف در شمال چهارراه پد خندق به دلیل عدم الحاق به جنوب و نیز فشار دشمن، به مواضع اولیه خود عقب‌نشینی کردند. هم چنین یکی از واحدهای قرارگاه کربلا از خط صفین سه به سمت شمال تک نمود که در بعضی از محورها تا جاده خندق پیشروی کرد، لیکن به دلیل عدم پاکسازی منطقه و نیز عدم الحاق با نیروهای قرارگاه نجف مجبور شد به خط صفین سه باز شود. سپس، پاتک‌های شدید دشمن به خط پدافندی صفین 3 آغاز شد. در این پاتک‌ها، دشمن نتوانست رخنه‌ای در خط پدافندی مذکور ایجاد کند.

در شب پنجم، قرارگاه کربلا با نیروهای باقی مانده خود به غرب دجله تک نمود. اگر چه این قرارگاه توانست ضمن انهدام نیروهای دشمن مستقر در شرق برگراه، قسمت اعظم پل ابوعران را تخریب کند، لیکن با فشارها دشمن از سمت شمال، جنوب و جنوب شرقی تا صبح روز پنجم (25 اسفند 63) مجبور شد منطقه غرب دجله را به جز سیل بندغربی در داخل کیسه‌ای را تخلیه کند.

با روشنایی صبح روز پنجم پاتک‌های دشمن با شدت تمام آغاز شد و تا بعد از ظهر این روز دشمن موفق به ایجاد رخنه در کناره شرقی دجله و برهم زدن آرایش پدافندی خودی گردید. آتش توپخانه دشمن نیز از این روز شدت گرفته و خطوط اول و دوم و سیل بند عقب آب راه‌ها را مورد هدف قرار داد.

با روشنایی صبح روز ششم، پاتک‌های دشمن ادامه یافت که در ساعت 10 صبح خط صفین 3 به طور کامل به پشت جاده النهیر، جمل 3 منتقل شد. با فشار دشمن و پراکندگی واحدهای خودی وضعیت خط بسیار نامساعد بود. بر همین اساس و به دلیل عدم تضمین برای حفظ خط پدافندی شمال منطقه با توجه به این که در صورت شکستن خط فوق، تمامی نیروهای منطقه در خطر انهدام قرار می‌گرفتند، تصمیم گرفته شد عقب‌نشینی از ساعت 5 بعد از ظهر 26 اسفند ماه 63 آغاز شد و تا ساعت 10 شب به پایان رسید و پل پد چهارم در چند نقطه منهدم و قطع شد. منطقه ترابه و پد خندق تا 700 متری شرق چهار راه پد در دست نیروهای خودی باقی ماند.

در شب 2 فروردین 64 دشمن به روستای ترابه پاتک کرد که با دادن 16 اسیر و تعدادی تلفات مجبور شد عقب‌نشینی کند.
**** نتایج عملیات**

طی عملیات بدرعلاوه بر تلفات سنگین که به دشمن وارد شد، بیش از 500 کیلومتر مربع از منطقه هور از جمله روستاهای ترابه، لحوک، نهران، فجره و نیز جاده خندق به طول 13 کیلومتر، که فاصله آن با جاده العماره بصره 6 کیلومتر است، به تصرف نیروهای خودی درآمد.

پس از این عملیات، عراق با استفاده از پشتیبانی هوایی و موشکی خود به حملات گسترده به شهرها و مناطق مسکونی و نیز کشتی‌های حامل نفت ایران مبادرت ورزید.

**** تلفات و خسارات وارده به دشمن طی عملیات بدر به شرح ذیل است:**

کشته و زخمی شدن بیش از ده هزار نفر.

به اسارت در آمدن 3200 نفر.

انهدام 250 تانک و نفربر

انهدام 40 قبضه انواع توپ.

انهدام 200 خودرو.

انهدام 60 قبضه انواع خمپاره انداز.

انهدام 15 دستگاه مهندسی.

انهدام 4 هواپیمای V PC .

انهدام 2 هواپیمای میگ و سوخو.

انهدام 4 هلی کوپتر.

به غنیمت گرفته شدن 50 قبضه انواع خمپاره انداز.

به غنیمت گرفته شدن 2 دستگاه رازیت.